

TIDEVARVET
N:r 32: 1928

Konsekvenserna ledande artikel.

Kerstin Hesselgren berättar i artikeln *Liberaler, radikaler, demokrater* om några personliga intryck från den konferens som hållits i London i sommar av den internationella sammanslutningen mellan radikala och demokratiska partier

Till denna artikel sluter sig utdrag ur dr. Nore Tenows artikel, *Det irländska personalsystemet*, hämtat ur Tidens juninummer.

Att förvandra alla och envar till Krigsmaskinens kuggar är säkerligen vad som avses med den nya rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap. Skall det bli så?

Från det glödeta Wien ger E. B. G. en uppriskande skildring av Ett nytt yrke.

Katorgia i Silka betyder Tvångsarbete och förvisning. I rekreativhemmet för forna politiska fångar har Ellen Michelson uppsökt Vera Figner och berättar därom.

Ur en tillämnad diktsamling av Harry Martinson är Tidevarvet i tillfälle att återigen några dikter under rubriken *Röster från Havet*.

Liberaler - Radikaler Demokrater

Av KERSTIN HESSELGREN

I samband med min resa till den i ett föregående nummer omtalade kongressen i Cambridge blev jag i tillfälle att deltaga i en internationell liberal konferens i London i början av juli. »Conference of the Entente Internationale des Partis Radicaux et des Partis Démocratiques Similaires», som den långa titeln lydde och som i viss mån förklarar den blandning av alla vänsterschattringar som där voro representerade — liberaler, radikaler, demokrater med alla de namnvariationer, som kunna ge uttryck för dessa ords olika valör i olika länder.

120 deltagare från 12 länder hade infunnit sig till den berömda liberala klubben vid Whitehall Place, där konferensen hölls. Kvinnorna voro i absolut minoritet och fullkomligt tysta och diskussionerna fördes av ett litet fåtal manliga deltagare — om spestrar eller ej räcker ej min personkännedom till att avgöra.

Så vidare givande syntes mig ej heller diskussionerna språkfrågan lade här som i allt internationellt arbete sordin på många annars kanske mycket värtaliga ledamöter och den mycket knapp tillämnade tiden blev tyvärr ytterligare att ge intryck av att problemen endast skumrades.

Programmet var annars mycket lockande — Avrustning, Valteknik, Frihandel, Parlamentarism och Jordfråga, Fascism i motsats till kommunism, vilket allt skulle medhinnas på 1½ dag. En av de roligaste och längsta diskussionerna kom dessutom att röra sig om en utanför programmet uppkommen fråga, nämligen huruvida liberaler, som ej tillhörta ett i sitt land erkänt parti, skulle kunna upptagas som medlemmar —

det gällde i första hand italienare och spanjorer. Frågan väcktes av Lloyd George, som påpekade det oegentliga uti, att inga representanter för dessa land funnes närvarande, churu i båda länderna funnes många kända och framstående liberaler. Det upplystes att formella hinder för deras anslutning vore för handen och att det fordrade en ändring av stadgarna för att göra det möjligt. En stadgeändring blev alltså intensivt och så också här, men allmänna känslan var, att det vore en föga liberal åtgärd att utesluta dem, som voro förföljda i det egna landet, de om några behövde en plattform, där de hade yttrandefrihet — och beslutet blev att styrelsen skulle överväga saken utan hänsyn till formella hinder.

Även om inga nya och särskilt uppseendeväckande tankar kommo fram under dessa dagar, så hade de icke dess mindre sitt stora intresse. Jag fick känna vad det vill säga att tjusas av Lloyd George's värtalighet — han hade ett stort tal vid en lunch — jag fick se hur Sir John Simon och Sir Walter Runciman och andra kända engelska liberaler sågo ut och höra dem tala, för att inte tala om att jag lärde känna tyska, franska, holländska och belgiska politiker, under vilkas partibeteckningar jag ej förstätt att det dölde sig liberaler.

Men konferensens största behållning blev dock för mig icke detta utan diskussionen om valteknik och ett därmed sammanbundet sammanträffande med sekretären i The Proportional Representation Society i London, mr John H. Humphreys. Jag har aldrig trott att jag skulle

kunna försona mig med det proportionella valsystemet. Men nu måste jag verkligen fråga mig, om det dock ej finns vägar att ändra detta, så, att det kan möta våra fordringar på personal.

Diskussionen gav mig ett starkt intryck av majoritetsvalens nackdelar och svårigheter och den samfundade känslan från olika länder tycktes vara, att proportionalismen vore den enda möjliga vägen — men en reformerad proportionalism, som gäve den individuella väljaren känslan av att han gav sin röst åt en av honom själv vald person.

Mr. Humphreys, som är en stor entusiast för proportionalismen, förskämd mig, att det lyckats den ovannämnda föreningen att utarbetat ett sådant system, den s. k. single transferable vote, som kommit till praktisk användning i Irland och enligt hans och flera andras åsikt gett synnerligen gynnsamma resultat, icke minst i den riktningen, att intresset för att välja i örhörd grad stegrats. Det påstås att ända till 90 procent av väljarkäten verkligen röstat.

Det som är det betydande för valsystemet är, att det är ett rent personval, och att inga partibeteckningar användas. För att vidare beskriva systemet använder jag i det följande ett citat ur tidskriften Tiden, som i sitt juni-nummer har en mycket intressant och läsvärd artikel om det irländska valsystemet.

»Den nödiga samverkan mellan rösterna upprätthålles genom successiv utslagning av de namn, vilka äro den minsta anslutningen och

Dag utan glasögon

En dag gick mina glasögon sönder. Det var en katastrof för arbetet som skulle vara klart inom bestämd tid, och samtidigt skönt för den naturliga människans. Glasögonen packades in, försågo med ett töddrop till optikern i staden X och åkte bli ner till stationen, varifrån de avgingo en lördag morgon express som postpaket. På måndag morgon hade optikern ännu icke dem i sina händer. Jag hade då ett samtal med poeten i staden X och fick veta att glasögonen tyckligen anlämt på lördagkvällen. Den dagen hade inset kunnat göras, men på söndag hade en av skrivits ut och en stor fulltaka brevbrevär skickats istad med den för att varsko optikern, att han hade en expressförsändelse att avhämta. Det fjäderlätta paketet hade budet icke kunnat ta med sig »ty vi här inte ut paket här i X». Detta bevisade att både tjungörande expeditör och budet som gick på hans order, måste ha avsett sig bruket av sitt sunda förfot, som annars säkerligen skulle föreslagit dem att ta med glasögonen till optikern. Detta fyllde mig med så djupt medlidande att min irritation försvann. Ty jag skulle ju få igen mina glasögon även om de blivit ett par där försenade. Men posttjänstemännen måste vänta med att bruka sitt förfot, tills pensionsaldern inträtt.

Detta skulle vi väl en dag utan glasögon. Arbetets välgeläse var mig frägnen, jag beslöte göra en fotvandring i allsäck med en ämbetsman på semester som förklarade att hans förstånd var utvilat och uppläst. Vi tog fram ett av generalstabens kartblad och gjorde upp en tur i ett genom skogar och höjder upp till det Lejohnuhvud-Pomeska godset Asa. Det erbjöd sig som mål för vandringen, emedan det var där som far och mor fann varann, när far var informator för fideikommissionären och mor hemmadotter i prästgården. Asa har därför skänkt omkring sig av gammal romantik och historia, det stros icke att det numera äges av Hugo Stinnes arvingar, ty de är så snälla där.

Vi förstodo snart att det i dessa nejder inte ansågs fint att vandra. När vi efter första milen ville ge oss in i skogarna och frågade vägen i en stuga, svarades att den vägen kom vi inte fram med vår bil. Och var hade vi föresten ställt den? Vi sade, att vi hade ingen bil, men skulle vi inte ändå kunna få veta, om det gick en väg fram till Asa kyrka genom skogarna? — Jo, men det är ingen cykelväg heller, svarades. — Finnst det ingen väg alls? Jo för all del, det fanns en gammal kyrkväg. Men den gagnades numera varken av folk eller få. Vi tillkämpade oss i alla fall anvisning om vägen, och milen blevo genast skuggade, låtta och vackra så att över de sugande och fallande åttarna.

Vi vandrade förbi vackra, välbygda gårdar som lågo där i djup ensamhet med skogar runt om det stycke odlad mark, som flöten avtrungit den stenubens ödemarken. De föreföllo så avskilda som avskilt kunde vara, men vid varje gård stack upp en radioantenn en ett körbärsträd. Genom den var man fullt i jämnbred med dagens alla händelser och visste varje kväll vad tindhingarna ett par dagar senare skulle innehålla om Spensbergexpeditionen.

När vi kom fram till ödemarken till kyrkbyn, funno vi på skollhuset affisch om ett bondepolitiskt föredrag samma kväll. Ack, vad det verkade gammaldags och förtäget med denne ensatta bondepolitiker som mödatsat genomröse småländska skogarna för att samla en handfull bönder här och där i sockenatugorna! Vad hade han för en chance mot radion? Vilken chans fanns det oerhuvud för oss alla, som ha något vi vilja meddelja andra människor, som tro att vi böra upplysa dem och inspirera dem till handling? Folk måste ju vandra så radiomitt, tänkte jag, att hängern efter att lysna icke längre kan driva dem till föredraglokalerna. Och skulle någon råka komma, ids han väl inte hålla eller förmår inte bereda plats för något nytt i sin fullstopade hjärna.

Det är tydligt, tänkte jag, att situationen

(Forts. å sid. 4)

Svenska Eldbegärlens Föreningens Byrå
Norrmlalmstr. 2 A — Stockholm
Öppen 10-1, 2-4, lörd. o. helgdagsaftnar 10-2
Eldbegärlare — Begärningsfriskrivning
Medlemsanmälningar — Uner
Kolombanvisningar från 150 kr.

Högfrekvensklinik
Tyta gatan 12. Tel. 740 89
Stockholm
Gilt. Nerv- & Rymtsiska sjukdomar
Spec. Adreinförskänning, Sömnlöshet
Kliniken öppen 10-12
Söndagar 10-1/11
Övriga tider eh. överenskommelse
Rom även för kvarstående patienter

VALMÖTEN
I SÖDERMANLANDS och HALLANDS LÄN
Inför 2:akammarvalet 1928
tala söndagen den 12 augusti 1928

L. F. K. Yrkesinspektisen Kerstin Hesselgren: I Vingåker kl. 5 e. m. I Julita „ 8 „
Fröken Elisabeth Tamm: I Betna kl. 4 e. m. I Flea „ 7 „

Rektor Honorine Hermelin: I Stjärnhov kl. 3 e. m. I Gnesta „ 5,30 „
Fru Rut Adler och Dr. Andrea Svedberg: I Falkenberg (Friluftsmöte) kl. 3,30 e. m. I Halmstad kl. 6 e. m.

Allt flera köpa i Konsum

Principen är där: sunda vator i sunda butiker.
KONSUMTIDNINGSFÖRENINGEN STOCKHOLM

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.

UTGIVARE:
Alo Nilson.

REDAKTIONSKOMITEE:
Elin Wägnar.
Eliaskert Tamn.
Honorie Hermalin.

REDAKTIONSEKRETERARE:
Carin Hermalin.

Mottagningsid 10-12.
Telefon Norr 4842.

EXPEDITION:
Telefon Norr 2843.
Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helr kr. 6.—, halvår kr. 3:50,
kvartal kr. 2.— Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
I text 20 öre
per millimeter.
Tejsida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1928
Wahlströms Tryckeri Aktiebolag
Storgatan 22

Konsekvenserna

Den 20 maj uttalade sig Frisinnade Kvinnors Riksförbund på offentliga möten i skilda delar av landet mot 1) borgerlig samling och för ett valprogram i framsigtsvänlig riktning. I varje ansvarsmedvetet uttalande måste ligga en övertygelse grundad på ett avgörande och beredd att bära följderna, även i handling. När de frisinnade partierna nu så gott som allmänt gått in för borgerlig samling, ställdes kravet på F. K. R. att i mer än ord ges sin mening tillkännas. Här är inte fråga om lojalitet eller icke lojalitet mot människans övertygelse eller mot människans uppfattning och mot de nuvarande partierna, här gäller helt enkelt en övertygelse och ett för den fram i det politiska livet. För den saken finns jag lagar om enkel eller två tredjedels majoritet. Det är som enskilda människor, flera eller färre, man arbetar för en övertygelse. Majoriteten stiftar lagar. Men övertygelsen skall röja väg för en opinion, som en gång kan bli majoritet. Det väsentliga ligger inte i det tillfälliga resultatet, huvudsaken är att skapa en bärande grundval, som kommande släkten kan bygga på utan att den ramlar i spillror.

Tungt vilat ansvaret på dem som i en tid av splittring och vedräkt vill öka klassmotstånderna genom att bilda ett borgerligt block. Den svenska arbetarörelsen har inte förtjänat ett sådant slag i ansiktet, och det är övrigt representanter för en frisinnad åskådning att på detta sätt evöva mandat. Det är så mycket baktägligare som den allmänna stämningen ute i landet visst inte kan sägas vara för borgerlig samling, man böjer sig endast för ledningen och antar, att det är nödvändigt. Vilken vändning utvecklingen kommer att ta, när uppgörelsen en gång skall ske mellan högren och de frisinnade, är därför ganska osäker.

F. K. R. s ställning till valörelsen måste bestämmas allteftersät läget inom de olika länsförbunden.

I Kristianstads län, där greve Raoul Hamilton — de folkfrisinnade radikala veteran och den borgerliga samlingsens motsändare — sedan gammalt är första namn, var det sannolikt att frisinnade och liberaler skulle gå fram självständigt. Därför hade också Skåneförbundet av F. K. R. hoppats på samarbete och hemställt om tredje plats på valkretsförbundets lista. Men även här blev den borgerliga samlingen med

Södermanlands och Hallands länsförbund av F. K. R. gå till val på egna listor

I orspresen i Södermanlands och Hallands län har med anledning av den fullbordade borgerliga samlingen inför höstens andrakammarval offentliggjorts utprop under tecknade av respektive länsförbunds av F. K. R. styrelse.

Uppropet i Sörmlandspressen har följande lydelse:
Sörmlands frisinnade valkretsförbund har beslutat att vid förestående val till riksdagens andra kammare gå fram under borgerlig samling. Frisinnade Kvinnors Riksförbund har redan tidigare uttalat sig mot borgerlig samling. Vi anse det oförenligt med frisinnad och liberal åskådning att stöja konservativa samhällsintressen och ställa samhället i två klasser, stridande mot varandra. Vi vilja hävda en saklig politik i framsigtsvänlig riktning.
Vi ämna vid höstens andrakammarval gå fram för Frisinnade kvinnors riksförbunds valprogram under partibeteckningen **F r e d o c h r ä t t** med **E l i s a b e t h T a m m** som kandidat och väjda till män och kvinnor i Södermanlands län att samlas kring detta namn.

Hallands länsförbund — med samma motivering i sitt utprop — går fram under partibeteckningen **F r i a l i s t a n**, utpiptagande följ. namn: fru **R u t A d l e r**, Lindome; fil. dr. **L a u r a P e t r i**, Halmstad; lärarinnan **H a n n a P a u l s s o n**, Halmstad; fröken **L i s s i A l m e r**, Varberg; jur. kand. **C a r i n J a c o b s s o n**, Falkenberg.

Krigsmaskinens kuggar

Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap, som årets riksdag beslutat skulle trada i arbete fr. o. m. juli, har nu efter ett förgående väckande dröjsmål tagit fastare form i och med utnämning av dess ordförande. Det blev den i våras avgångne chefen för Uddeholmsbolaget, alltså en industriens man av stora mått, dessutom kabinettskammarherre och dessutom officer och under tre år artillerikontrollöfver vid Bofors.

Utom ordföranden skola inom kort övriga ledamöter i »dessa nya statsorgan» utnännas. Därtill skola utse cheferna för generalstabens, marinstabens, socialstyrelsens, lantruktstyrelsens och kommerskollegium jämte fem andra av regeringen därtill förordnade personer. Dessa tio skola vara ordinarie ledamöter av ifrågavarande kommission. Men därtöver skola finnas extra ledamöter, nämligen generalfälttygmästaren, chefen för fortifikationens, generalintendentens, generalfältläkarens, chefen för flygvapnet, cheferna för pensionsstyrelsens, medicinalstyrelsens, generalpoststyrelsens, telegrafstyrelsens, järnvägsstyrelsens, väg- och vattenbyggnadsstyrelsens, vattenfallsstyrelsens, generalullstyrelsens, statistiska centralbyrå, domänstyrelsens jämte bankinspektören. Vidare skola riksbanks- och riksgäldsfullmäktige, ingenjörsvetenskapsakademien, industriförbundet och allmänna lantruktssällskapet vara representerade i kommissionen.

»Sent omsider gripa vi oss på fullt allvar av med de ekonomiska beredskapsproblemen, vilkas lösning numera framstår som en absolut förutsättning för varje effektivt försvar av landets riksdags» skriver Dagens Nyheter på ledande plats. Och vidare: »Det gäller här den industriella försvarsberedskapen. Det gäller alla de frågor som stå i samband med folkförsörjning och med förändringar på arbetsmarknaden i krigstider. Det gäller att planlägga kredit- och finansväsendets krigsorganisation o. s. v.»

Tveklöst och kallblodigt som inför något absolut självfall och ofrånkomligt går man alltså in för organiserandet i denna nya form av »förberedelserna för ett krig» — lika självfallet som Röda Korset går in för att inom kommunerna organisera byggandet av »gasfräs» källare och inrättandet av ett gasinstitut. Var går linjen mellan denna D. N.-ledare av d. 4/8 och den som under rubriken En fruktansvärd tankeställare skrevs d. 10/3 med anledning av major Bratts artikel i Sv. Tidsskr.

Men det är lönlöst fråga efter någon linje. Förståndet vill fred, kanske. Nerverta vill krig — och kanske även politiken.

Men låt oss hoppas, medan vi ännu ha någon nypa luft att hoppas i — att denna väldiga rikskommission, som Arbetarens betecknande kallar en politisk jätteblockad, som är avsedd att med sina fångstvärter suga till sig hela den industriella beredskapen och hela folkförsörjningen — låt oss hoppas att den genom sina undersökning kommer att gräva sig ned till botten! Gräva en grav åt allt vad som förrådligt kallar sig »försvar av landets gränser».

En son till Frances Lewin — vi känner alla Fredrika Bremers vän och väckerska — brukade säga att på de områden, där en människas verklighet och i sanning vet någont, där blir hon fad ä kall! Låt oss hoppas, att en rikskommission insikter kunna bli så djupa!

Vår politiska inställning

Den socialdemokratiska kvinnors-tidning Morgonbris har haft ett par artiklar i de senaste numren för att uppmärksamma arbetarkvinnorna till livligt deltagande i andrakammarvalet. Det är ett stort organisations- och upplysningsarbete Soc-dem. Kvinnoförbundet utfört genom kurser och föredrag, icke minst i år. Rut Morgonbris omtalar, att 70 procent av överklassens kvinnor röstade 1924, medan endast 43 procent av »underklassens» kvinnor deltog i valet är det naturligt, att det är med en viss grämlöse och tidningen fortsätter: »Sålledes är det konstaterat, att de fattigare klassernas kvinnor äro mer pliktfulla medborgarinnor i detta avseende.» Men det är ju inte så. Och det är en stor orättvisa, att resultatet i allmänhet skall bedömas efter en jämförelse mellan »fiffror utan hänsyn till oständligheterna för övrigt och den löstnod, som ekonomiska tillgångar ovlkorligen bereda.

I alla fall är det beklagligt, om även vi kvinnor ska göra vår politiska inställning uteslutande ur klassningspunkt. Det är inte där partilinjerna ska gå, utan mellan olika meningar i klassning. Vårhållandena det sant, att samhällsförhållandena alltjämt i mångt och mycket framkalla klasskamp. Men låt oss slås oss ihop om att ändra samhällsförhållandena, istället för att låta samhällsförhållandena skilja oss i klasser.

Då F. K. R. nu ger sig ut i valörelsen, är det med full vetskap om de vedervändigheter av alla slag, som där möta. Det är varken för att lyckas eller misslyckas. Inte heller som demonstration. Det är bara följden av en övertygelse som vill och måste bära konsekvenserna.

SIGRID ROSEN

HUSMODERSKURS öppnas i Sept. i Sthm. förbildade flickor under erfaren husmors samt fackskolebildad lärarinna ledning. I kursen ingår ell stogs matlagning, bakning, konservering samt klädningssömm. T. v. 5.850, Odengatan 63.

FLT
Går lördag med varje helgdag

UTROTAR: Flugor, Mygg, Mal, Loppor, Vaggöhyra, Myror

Mathilda Staël von Holstein
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmorgsgatan 3, Stockholm.
Telefon 388, 389.
Familjerätt, Hyresrätten, Testamentarier, Bouppbehandlingar. Förfrågningar från landsorten besvaras omgående.

EVA ANDÉN Advokatbyrå
Inneh: Eva Andén, Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Herklustergatan 14, Tel. 7575-7576.
f. d. L. A. Vastugatan, STOCKHOLM.

SPECIALITET: Familje- och arvskatter, Rottordning och testamenten, Förädlingsutspöring, Även skriftliga förordningar.

Advokat Hugo Lindberg
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Kungsgatan 4, 6 tr., Hist. Stockholm. Tel. 14799. N. 101 50.

Engelbrekts Sjuksköterskebyrå
ansk. ev. sjuksköterskor och enkla, även barnsköterskor.
Vallhallaväg. 18*, 86181, N. 241 13

Sjukvårds- och Förbandartiklar
Kirurgiska Gummivaror, Bandager alla slag, Elektriska Hjälpapparater, Induktionsapparater, Åsneröskastropor, Bröckband, Fyghälskåsar, Gummoskoror och Girdlar, Bäckväskor, Långskydder, Skälfäskor, Liggdynor, Duschador, Barnvårdsartiklar alle slag m. m. Besök eller tillkall oss. Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special
Vesterlöngatan 66
(Ingång i Pasagen)
Björger Järvstam 9
STOCKHOLM

DUCHATELLER från kr. 35.
Chalanger 25 — Bäckfältväg 60 — m. m.
Danielsson, Mefarög. 6, Tel. Sö. 766.

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53, Tel. 10851
STOCKHOLM.

Prenumerera på
CLARTÉ
Tidskrift för socialistisk kultur
Redaktion: förf. Bertil Almqvist, fil.kand. Lofv Björk, fil.laud. Maurica Koozev, förf. Karin Boye samtrens Alf Johansson.
Utkommer med 12 nummer per år. — Prenumerationsavg. för helr är kr. 3.—, för halvår kr. 1:50. Lösnummer 25 öre.
Adress: Clarté, och Box 488, Sthm.

Fönstervårdnings-gallret "MIDAS"
(Patentstyvtat Svensk tillverkad av rostfritt material) — Ömselt Nyhet!
För vridning och solning av gång- och sängkläder m. m. eller kruckväxterns utsättning i regnvid. Skydd vid fönstervättning och för barnen att falla ut genom fönstret.
Vika/ kg. Litt. Praktiskt. Bekvämt. Hoppligt burt. Billigt. Krasst. Eller utlyftes på ett ögonblick. Prospekt franco. Uppgiv vid rekvirition om fönstret in- eller utgående.
Pris Kr. 3:— mot förut insänd likvid.
MIDAS, Stockholm 6. Viss 5388.

Ett nytt yrke

En bjudning i Wiens villakvarter mitt i sommarhettan. Man söker sig till i trägårderna, men trots att den sydlandska natten ser svart och inbjudande ut, ger den inget, svalka. Det är inte bara solen som bränner hämmen. Marken glöder — varje föremål tycks utstråla en intensiv värme.

Alla stönar och klagar. Framför allt över det välsignade arbetet, som håller en fången i stan — som hindrar en att ligga och plaska i Donau eller att klättra, frysa sig högt upp på Raxalpen, »ovan världens ve och villa» —

»Vet Ni, jag är så nöjd med mitt jobb», hör jag plötsligt en ung röst ropa. — Det kändes som ett glas friskt vatten, jag fick lov att vända mig om.

Rösten kom från en ung flicka, och jag, som många andra, frågade ogenblickligen vad detta verkligt goda yrke kunde vara. »Något som hjälper i dyra under sommarens, förmodades allmänt.

»Tvåsom — just då ha vi alla mest att göra — jag är nämligen »Museumfremdenföhrer» — förklarade hon.

Hur skall man kalla det? Ciceron? Guide? — Finns det något svenskt ord? Främlingsföhrare?

Med ens mindes jag alla de gånger jag förgäves sökt smita undan museivaktmästares järnhårda tyranni. Men nästan varje gång, som man just lyckats slä dövrät till för deras förstkräliga svada — då man just vill försjunka i tyst njutning framför någon tavla man tycker om — rycks man upp av en obarmhärtigt höjd röst, som vaktmästarens sadistiskt riktat mot en egen person, mot den, som vägat undandra sig hans vilde. Man känner sig som ett oppmärksamt bestraffat skolbarn — och ett barskt: »varsågod och följ med» tvingar en vidare. Råkar man att ha besökt samma konstsamling flera gånger blir man förvildad över det monotona rabblandet — och skulle man någon gång vara djärvt nog att göra en fråga, får man i Sverige ett buttert brummande, i södern den betecknande aerylkyningen till svar. Vilka båda betyder — det vet jag inte — det hör inte hit! — Det är nämligen att bemärka, att med ytterst små variationer är museivaktmästare över hela världen lika.

Här bjöds något helt annat. En ung bildad flicka, som »kan» sin sak. Kompetens: konsthistoria och språkenskaper. Hennes föredrag växlar — hon följer med allt nytt

— kommer ofta med nya synpunkter. Önskar man inte hennes föredragande i allmänhet, kan hon blott till för att besvara de frågor man önskar ställa.

Jag fick en obetydligt lust att just nu i sommarhettan, i ett svalt museum se på vackra tavlor och vill min sida denna unga flicka full av lust och lycka. Men även själva saken intresserade. Skulle de inte vara bra att ha något liknande därnema? Är inte Stockholm tillräckligt stor som turiststad för att det skulle löna sig? Vore inte en utfärd till Drottningholm eller Gripsholm som ett »sakkunnigt» av svenska som talade engelska, något särskilt tilldragande för ett amerikanskt turistläskäpp?

Jag frågade henne närmare. En del unga flickor är anställda här i Wien av statens turistavdelning. För det mesta har de fast tjänstgöring på olika Muséer, men de tar även då och då i anspråk för mindre konstsamlingar. Inbland medföljer de på utfärder till slott i Wiens omgivning. De uppstår en fast lön. De som önskar deras tjänster betalar en liten extra avgift vid inträdet. Driktspengar förekommer naturligtvis inte.

Om Ni visste vad det är omväxlande, säger min unga vän, och vad för en människokännedom man får, var lugn för det. Man lär sig genast se vad som önskas... om kort eller utförligt — allmänt hållet eller detaljerat. Då det ej är såsång får vi använda den tid som blir över till att studera... —

Man suger i sig varje minne. Men på sommaren får man leva på vinterns studier — nu får vi »förkunna för skolorna» det som vi för kort tid sedan själva andlöst lysnade till. Allra roligast är det förstås när det kommer folk, som själva är konst-kännare, som bara behöver en och annan uppgift, sådana som delger oss sina intryck — med vilka vi får utbyta åsikter. Hon hade talat sig ännu mera varm i sin iver...

Jag tyckte mig frågligt utom kuskens om detta nya yrke även ha inbänt något annat. En översättning av »Gagner la vie», jag får alltid översatt det med »att förtjåna sitt uppehälle» — nu lärde jag att det betydde »att vinna livets...» Ack om vi alla kunde lära det av våra yrken...

E. B. G.

RÖSTER FRÅN HAVET

Av Harry Martinson

PÅ STRANDEN.

Här ligger havet speglande rymdens solar. Havet, som gnager klippan och smeksnat vagnar den bräckliga sjöstjärnan.

Havet, som viskade vid soltempeln och förgjorde den slagna armadorn, har i natt gjort mig tre fiskar.

VRAKEN TALA.

Första vraket: Jag var en gång Columbinus, barkskeppet från sant lives och min redare var vicekonungen av Indien.

Så sjöng jag här vid Kap Frio med en last gott till och sjutton som till och vicekonungens bästa papegoja.

Andra vraket: Don Mignels silverskatt var tung, tung av blod och tårar. Och de ädla tvärarna längta till jorden.

Månen skattar över Kiviröven. Men silver tynger mitt sjuka hjärta, och glimmar obekuffat när hajarna simma genom det stora saret i min sida.

Tredje vraket: Jag var bara en salfångare, med svart skrov och trångt svart segel. En vdr ärev jag bort med isarna i Temple Bay och endast gud och jag själv vet var jag tog vägen.

Det skönaste min själ såg, var Loro, kanakflickan från Marua.

Skön var hon där hon frän strandrevet hälsade solen. Skön var hon där hon dansade livsglädjens dans kring festbålen på Marua.

Men skönast var hon dock när hon lekande med penningsor som om det vore bisbetstaren utan att veta silversärdet kastade smörgås med mexikanska pesos.

Katorga i Silka

I den smala Lopuchinskigränden i Moskva, alldeles intill Tolstojmuseet, ligger ett vitt tvärväningshus som efter allt att döma före 1917 varit i enskild familjs ägo. Vem denna ägare varit är mig obekant. Dörrskyllen som berättade det är borttagen, och i dess ställe sitter en annan, på vilken tre ryska ord stå: »Katorga i Silka». — Tvångsarbete och förvisning. — Huset äges nu av titiden av alla dem, som under tsaristidens som politiska förbrytare varit dömda till fängelse och förvisning, och som överlevat straffet. Det innehåller samlingslokaler, bibliotek och museum, där allt som tillhör den ryska revolutionens långa historia samlas och tillvaratas. Föreningen »Katorga i Silka» arbetar intill samman med ett bokförlag. Det ger ut en tidskrift och utvaliga småbroschyrer, som till ett av nägra köpek sprides ut över hela Ryssland.

Det är som en underlig känsla man tar i dörrhandtaget och går in i detta hus. De allra flesta man biter därinne har en historia så bitter och så gripande, att en västerlänningens förstånd nekar att förstå. Här möter man dem som överlevat fasorna i Peter Paulfastingens raveliner, i Schlüsselburg, i Karavertens graver, i Ura och i de första man emellertid, när man går omkring därinne: hur det samlats under åren. Dropp efter dropp, detta vilddet hat mot det herradöme, som sände dit dem. Tillä bagären slutligen var till randen fylld — och rann över. De furstliga palatsen med sina sönderskjutna fasader vid Nevas kaj i zeningrad samt sitt stumma, men tydliga språk om den stunden.

Utom detta hus i Moskva äger »Katorga i Silka» också ett sommarhem på landet: Scheremetjevslottet i Michailovskij, 5 mil från staden. En dag går det en blid ditut, och jag är bjuden att följa med. Vi fara över Krymskbron, genom Moskvas södra stadsdel, och snart är vi ute på landet. Antigen ser jag det där, detta ryska land, som sällan några Rysslandsälskare ha ett enda ord att säga om, därför att de alla som förhäxade trumprång kring Kremel bara och komma aldrig längre! Det är förklarligt, och man kan inte förberda dem för det. Kremel är så underbart, så mäktigt och så gripande skönt, att det som i en tröllring häler fast allt och alla. Men den ryska landsbygd vill jag se. Det är den, trots allt, som avgör Rysslands öde. Det är här det stora frågetecknet står: skall det lyckas kommunisterna att tillräckligt snabbt och i tillräcklig mängd hinna anläggna sina egna jordbruk, innan bondernas

egendomsbegär handikappat dem... Vår väg går icke förbi några stans anligganden, bara några vanliga byar. Långt med den stora, breda landsbyggen ligger de utströdda. Inga Potemkinlikliga i världen skulle kunna dolja fattigdomen i dem, och han heller inte gjort något försök att sätta upp några! — Husen äro år tre, halmtäckta och omalade. Sällan en trägårdstappa utifrån, sällan gardiner i fönstren. Här och där är folk ute på terrasser. Man rensar rovor eller kupa potatis. Ingenting sorten, heller inte rågen eller väråden ser ut att lämna någon synnerligt storstad skörd i höst.

Det går alltså i n e, tänker jag. Ingen annan utväg än den gamla penningens lös, för att Rysslands bondebefolkning skall få lust att bruka denna jord, som skulle kunna ge tiofalt och hundrafalt igen, bara... Problemet låter sig i detta nu icke genomträngas. Men en sak tyder dock obestridligen på, att Nep i k e är på frammarsch: de privata butikerna i Moskva slå igen den ena efter den andra, och de kooperativa affärerna bli allt fåta. En annan drifkraft måste alltså finnas. Ett X, ökeant, svärdefinierbart, men icke desto mindre verkligt.

Bilen åker ner i en däl, där en å går fram. Också där ligger en klunga hus. Gamla, gråa pilrönnarna sina grenar ner i det sakta rinnande vattnet. Ankor snattra på gräsvallen. Det är så likt min egen by hemma i Skåne, att jag måste dra på munnen. — Bara att det är fattigare.

Vi åker upp ur dalängden och kommer upp på en höjd. Vad detta land är vackert! Ogan drunknar i denna gröna ocat som milsvitt breder ut sig åt alla sidor. Ängar, hundratals blommar i graset, björkskogar och en himmel så hög, att det är som om valvet däruppe lytt sig. — Fanslivsmässens storbetsdröm är lätt att förstå. Den ryska slätten är dess vägga.

Bilen saktar. Vi kommer in på en väg, som säkert icke sett grus eller krossad sten sen före syndafloden. Mitt svenska förstånd säger, att i nästa sekund ligger vi alla som en pannaka i diket. Men mina medresenärer ha varit i Sibirien. De ta saken lugnt. Och fram kommer vi. — Åter byar, gröna björkskogar, stora gröna ängar. En park. En hög grund, Michailovskij.

Slottet är uppfört på 1750-talet, i blandad empire och rococo. Det är ganska likt de båda andra Scheremetjevskas egendomarna Ostankino

VI STÅ TILL TJÄNST

Bordevatten
Drick
Ramlösa-Vatten
 Vårt lands enda naturligt alkaliska bords- & hälsovatten.

Damkonfektion
Thornell & Edin
 Upppländsgatan 19 A. Tel. Norr 9172
Sörtering av Klädningar och Underkläder
 Beställningar av Sköterskeklädningar, Rockar samt Förkläden emottages.

Damväskor
"VÄSKAN" finnes
 Kungsgatan 23 - A. 14412, N. 2113
 Största lager av Damväskor o. Rejeför.
 Provskåp, Prövförklar, Automobilskoffer
 Reparationer utföras Egnafabriker

Fotomagaasin
HOLLINGER'S
 FOTOMAGAASIN
 11 Malmakillandsgatan 11
 Stockholm. Tel. Norr 10081

Fotvärdeaffär
Elin Ahlqvist
 Brunkebergstorg 13. Tel. N. 1039
 Behandlar emärftit och omsorgslätt alla slag av fotkommer
 Råd och anvisningar kostnadsfritt.

Handskaffär
Skånska Handskaffabriken
 (Inneh. Olga Ahlund)
 Sturegatan 5 — Grövretegatan 30 C.
 Största ertval. Handskåp till 10 stec. Vid låge
 ropande av denna annons lunnas 30% rab.

Hotell
Hotell Pallas
 Klarabergsgatan 37. Stockholm
 Tel. 4485, 4481, 4484
 Enkelrum från kr. 4.— till 6.—
 Dubbelrum " 8.— till 10.—
 Dubbeln. 3 bäddar kr. 13.— och 14.—

Anny Landéns
 Lavendeltinktur
 Det bekäglige, remlade och skyddande medlet
 för hysa värde, finnes hos parfymhandeln
 och årgårter

Idrott
 S.K.C.F. Ks förteckning finnes
 att köpa å
EXPEDITIONEN
 Slesuplan 1, 1. Tel. N. 28243
 Pris 5 öre

Kex
A.-B. RAHMS
KEXFABRIK
 Stockholm
 Spao: Rån, Skopor och
 Brödräcker.
 Rån-Navre-Graham. Gesto.närande

Konststoppning
 ETT HÅL ÄR INTET HÅL
 Låt konstnären eller konststoppa Edra
 sönderliga Kläder, Mattor och Schalar,
ERIC ENGBLÖMS
 Konststoppning, Repareringsg. 22, 11 r.
 Stockholm, Ord. pr post. Tel. 2656
 Obs! Enda konststoppning i Sverige med
 skänkt utbildad personal.

Manufakturaffär
WENNERSTRÖMS
 Drottninggatan 45 och 43
SPECIALAFFÄRER
 för Silka, Ylle- och Bomullstyggar
 samt för Tröskor.
SAISON-NYHETER

Mejeriaffär
MJÖLK
GRÄDDE
SMÖR
 Tel. fördrätförsljäre 7041, N. 7041

Paraplyaffär
Svenska Käpp- & Paraplyfabriken
 Åkers och St. Petrus 11 och 12, 2009
 Filare Lindögatan 26, tel. 7300, Uppsaln, 36
 tel. 73 73, Reparerings- och Rep. 36, 36
 Paraplyer och Kläder i stort urval
 påsände till hederrepasering.
 ÖBB! Överskottsnagor och reparationer
 utföras fort, vid och billigt.

Planoflång
PIANINON o. FLYGLAR
 Nya o. beg. - Avbetingning - Utbyrning
 Siländningar o. reparationer utföras
 Tel. J. Aug. Carlsson Tel.
 1078 Vasagatan 7 1078

Plissering
 Alla slag av Plisseringar
 och Hållsätt utföras enligt de senaste
 bilagor.
Stockholms Plissfabrik
 Mariegatan 9, 2 tr., Stockholm
 Tel. Bote 148 60
 Beställningarna emottages även från
 landsorten. Rek. illustr. prisvarn

Sidenmålning
SIDENMÅLNING - Endast konst-
 närliga, signerade original, Schalar,
 lampskärmar m.m.
GULLAN ALRICKSON
 Odengatan 63, 2 tr., Vasa 11808

Skrivbyrå
ESKIL JOHANSSON
 Rödbergstrinken 2
 vid Vanadisplan. Tel. 867 83.
 Manuskrift hämtas och
 hemsändas. Prima referenser.
Specieraffär

Lucks utsökta
Kaffeblandningar,
Konfektyrer egen tillverk,
PERCY F. LUCK & Co.

Wennergrens bokhandel,
 Stockholm
 sänder gratis broschyren *Lär
 främmande språk*. Den nya meto-
 den för språkundervisning.
 Namn _____
 Adress _____
 Y _____

